

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemelat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul:
Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor
un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile
se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Elemente de morală creștină

Articolul meu «Naționalismul sub aspect moral» publicat în «Gândirea» de pe luna Noemvrie, a fost întâmpinat în revista «Predania» anul I, Nr. 12—13, cu câteva obiecțiuni din partea dlui G. Racoveanu. Dl G. Racoveanu a reușit să se facă oarecum «celebru» printr'un scris în care ia în răs și caricaturizează sistematic viața noastră bisericească.

Dar oricine ar fi omul și oricât de neserioase i-ar fi obiecțiunile, eu totuși le voi discuta, deoarece socotesc că sunt și cetitori de aceia în cari aceste obiecțiuni au stârnit oare cari nedumeriri și apoi e o datorie să folosim orice prilej pentru a limpezi și propovădui adevărul mântuitor.

Prima obiecțiune pe care mi-o face domnul G. Racoveanu se referă la afirmația mea că, «ceea-i inevitabil nu poate fi păcat, căci altfel ar însemna că Dumnezeu ne silește să păcătui». Impotriva ei mi-aduce can. 8 al Sf. Vasile cel Mare în care se spune că acela care aruncând cu piatră într'un pom sau într'un câne nimerește într'un om și-l omoară, deși n'a omorât cu voie nu va avea să primească împărtașania 10 ani.

La prima privire obiecțiunea pare de neclătinat. Dar să o examinăm mai de aproape. Afirmația mea de mai sus face parte dintr'o legătură de idei prin cari arăt că funcțiunile biologice naturale și necesare, prin cari se întreține viața omenească pe pământ, nu sunt păcate. Așa e de pildă hrana și căsătoria. Față de teza dlui Dragoș Protopopescu că tot ce-i biologie e păcat și nu e nici o deosebire între beție și hrană b. o., am arătat că ceea ce din biologie e universal necesar și natural, nu e păcat, căci altfel însuși Dumnezeu care ni le-a pus ca condițiuni «inevitabile» pentru conservarea vieții, ne-ar sili să păcătui. Biologicul, adică funcțiunile esențiale de conservare a vieții pământești, nu e condamnat în creștinism, ca în manicheism, sau sectarism, sau hinduism, ci transfigurat de spirit, îndumnezeit. Dumnezeu nu ne cere anularea trupului și a funcțiunilor lui căci aceasta ar echivala cu anularea vieții pământești de Dumnezeu făcută, ci umplerea lor de lucrare curată, de har dumnezeesc, purificarea și transfigurarea lor. Trupul e sortit învierii și vieții veșnice, ca și sufletul.

Aceste idei le-am dezvoltat ca să întemeiez pe ele concluzia că și iubirea de neam, chiar dacă ar fi numai biologie, cum spunea dl Dragoș Protopopescu, nu e păcat, ci faptă necesară bunei rândueli a vieții, prin urmare înșasi vieții.

Când am afirmat că aceste funcțiuni de biologie naturală și necesară — prin urmare fapte «inevitabile»

pentru menținerea vieții — nu sunt păcate, știam și eu de can. 51 apostolic care spune chiar mai mult ca mine: «Dacă vre-un episcop, sau presbiter sau diacon și oricine din catalogul ieraticesc se abține de nuntă și de căr-nuri și de vin, nu pentru înfrânare, ci din scârbă, uitând că toate sunt foarte bune și că bărbat și femeie a făcut Dumnezeu pe om, ci hulind ar bârbi făptura, ori să se îndrepteze, ori să se caterisească și să se lapede din Biserică. Așiderea și laicul» (Colecția Dr. N. Milaș-Dr. N. Popovici, vol. I, partea I, p. 266) Eu spusem același lucru astfel: «Voia de-a trăi și luarea măsurilor pentru a trăi, e necesară, adică nimeni nu se poate sustrage. Hrana de pildă, ca activare a voinții de-a trăi, e ceva inevitabil. Căsătoria, ca activare a voinței de-a trăi a speciei, la fel. A le evita nu însemnează numai a muri tu personal, ci însemnează a te ridica împotriva unor rândueli fundamentale, puse de Dumnezeu ca legi după cari se desfășoară viața etc.» (N'am inserat însă canonul în articol, pentru că socotesc că interesul mirenților noștri nu se câștigă cu reeditarea netălmăcită pentru omul de azi a unor fraze al căror sens nu se mai sesizează ușor în urma prea marei obișnuințe cu ele. Căci pe linia tradiției ești nu numai când vorbești cu cuvintele ei, ci și când știi să te menții în marginile stricte ale gândirii ei, tălmăcind totuși această gândire potrivit cu vocabularul și cu problemele omului de azi. Ba, mai mult, numai în cazul din urmă o poți introduce din nou în preocuparea omului de azi, o arăți ca forță eternă, dinamică și pururea actuală. Dar pentru a ști tălmăci tradiția îți trebuie o vastă cultură, de istorie bisericească, de istoria dogmelor, de patristică, o cunoaștere a tiparelor gândirii actuale. Nu îți ajunge să ai în buzunar colecția celor câteva sute de canoane și Molitvelnicul, pentru a te erija în apărătorul Tradiției, citând câte un fragment izolat din ele, neadus în concordanță cu altele paralele, așa cum fac sectanții cu Scriptura).

E clar că eu am întrebuințat cuvântul «inevitabil» în sensul de necesar vieții, de organic, de biologic, chiar dacă acest inevitabil se îndeplinește cu voință. Cu voință te hrănești, dar e «inevitabil» să te hrănești dacă vrei să trăiești. Dl G. Racoveanu ca să-mi răstoarne teza aduce exemplul unei fapte care din întâmplare are un efect nenorocit. Altcăva sunt însă faptele necesare și altcăva cele din întâmplare. Grecul le zice primelor *avayxala*, ultimelor *ex ruxys*. Se pot numi inevitabile și unele și altele. Căci cuvântul inevitabil are mai multe înțelesuri. În legătura ideilor mele a fost clar sensul de: necesar. A fost vorba de fapte pe cari trebuie să le faci. E un trebuie absolut, de caracter uni-

versal. De acestea am spus că nu pot fi păcate. E ciudat cum dl G. Racoveanu n'a înțeles de ce e vorba. Mi se pare că n'a vrut să înțeleagă. Trebuia, pentru salvarea maestrului Dsale, să găsească numai decât ceva reproșabil articolului meu în care i-am desvăluit aberațiile. Și negăsind altceva s'a legat de un cuvânt, pe care nu l-a luat în înțelesul ce i l-am dat în mod evident, ci în altul. Se poate răsturna teza că ceea ce trebuie să facem în mod universal și absolut, indiferent că cu voința sau ba, nu e păcat, cu exemplul unui păcat comis din întâmplare? Evident că nu. Sunt două categorii de fapte cu totul străine. Dar folosind identitatea cuvântului inevitabil pentru ambele categorii de fapte, dl G. Racoveanu a voit să facă o confuzie care să-l favorizeze. Dela exemplul unei fapte care prin întâmplare e păcat, a lăsat impresia concluziei că și faptele absolut necesare sunt păcătoase, pentru că se obișnuiește atributul de inevitabil pentru ambele categorii. Dar n'a avut curajul s'o spună pe față. Deci o mistificare condamnată.

Am putea socoti obiecțiunea suficient lichidată. Dar întrucât a vrut să lase impresia că din Tradiția ortodoxă rezultă ca principiu general că și faptele involuntare sunt păcate, să urmărim și chestiunea aceasta, care, repetăm, e o chestiune în sine.

Dl G. Racoveanu susține această teză prăpastioasă ținându-se ca orbul de bătă de canonul 8 al Marelui Vasile. Noi îi vom prezenta și alte canoane, unele chiar dela același Părinte, cari declară faptele involuntare, silite, nepăcătoase: cum le armonizează dl G. Racoveanu? Iată canonul 49 al celui Sfânt: «Violurile întâmplare prin siluire, să fie nevinovățite. Deci și sclava, de se va silui de stăpânul ei, nu se învinovățește» (op. c. p. 107). Molitvelnicul spune același lucru, arătând clar că acest lucru întâmplat cu voia e păcat, iar fără voia, în mod silnic, nu e păcat. «Roaba de o va silui stăpânul ei spre curvie nu este vinovată, după canonul 49 al Marelui Vasile, iară fiind cu voia ei să se canonească cu canonul curviei. Soborul din Calcedon» (Molitv. ed. Sibiu, 1874, pg. 517).

Din faptul că Molitvelnicul dispune că părinții al căror copil a murit nebotezat «pentru nepurtarea de grijă» a lor, să nu se împărtășească 3 ani, «iar de va fi din lenea preotului, atunci al lui este păcatul», rezultă că dacă pruncul a murit nebotezat cu toată grija părinților și fără a putea fi preotul acuzat de lene, nu sunt vinovați nici părinții nici preotul (pg. cit.).

Un alt canon al lui Vasile cel Mare (52) declară nevinovată pe femeia care și-a pierdut pruncul fără voia și nu din negrija ei, spre deosebire de cea care l-a pierdut cu voia sau din negrije. «Ceea ce n'a purtat grije în călătorie de fătul său și deși a avut puțința să-l salveze, a întrelăsat (să facă acest lucru), ori socotind că ast-

fel își va acoperi păcatul, ori având intențiune cu totul dobitocească și neomenească, să se judece ca pentru ucidere; iar dacă nu a putut să poarte grije (de fătul său) și din cauza puștietății și a lipsei celor necesare fătul a pierit, (în acest caz) mama să se ierte» (op. cit. 109, Molitv. 518, se pare că e vorba aci de pierderea copilului în momentele nașterii, sau după aceea).

Mai citez următoarele dispoziții ale Molitvelnicului în cari se face distincție clară între o faptă săvârșită cu voie, fiind socotită atunci ca păcat, și silit sau inconștient, când nu e socotită păcat:.

«În tinda Bisericii, afară de vreme de nevoie, nimenea să nu îndrăznească a dormi, după canonul 38 al sfântului Nichifor».

«De se va omorâ vre-un om pe sine, nici să-l slujească, nici să-l îngroape la Biserică, ci afară să fie lăpădat ca un animal, fără numai de va fi fost îndrăcit sau ieșit din firea lui, după Timotei Alexandreanul, canonul al 14-lea» (pg. 526). Mai vezi can. apost. 21, 54, 69.

E drept însă că unele canoane și după ele și Molitvelnicul dispun să se canonească unele fapte cari au un efect rău fără voia omului, deși mai puțin ca aceleași fapte săvârșite cu voia. Acestea sunt: uciderea (canonul 8 al lui Vasile cel Mare), lăpădarea pruncului (spre deosebire de pierderea lui la naștere sau ulterior: muiera de va pierde de nevoie, un an să nu se împărtășească, canonul Sf. Apostoli, Molitv. p. 318) și anumite stări și fapte cari aduc o necurățire lucrurilor sfinte: femeia cât timp are scurgere de sânge n'are voie să se împărtășească, nici să intre în biserică (Molitv. 516), preotul căruia din rea întâmplare i s'au vârsat Sf. taine e oprit dela slujbă 6 luni, iar de-i cade steaua din mână 8 zile, preotul de va visa ceva rușinos nu va sluji în ziua aceea Liturgia.

Cu alte cuvinte cad sub canon două feluri de fapte involuntare: cele cari au ca urmare moarte de om și cele cari necurățesc sau necinstesc lucrurile sfinte.

Celelalte fapte involuntare, deși au și ele un efect rău, nu atrag nici o pedeapsă.

Cum vom armoniza această aparentă contradicție? Căci aparentă trebuie să fie, odată ce vine dela aceeași oameni și încă sfinți? Vom generaliza dispoziția referitoare la unele, călcând dispoziția clară referitoare la celelalte, cum a făcut dl G. Racoveanu luând în considerare numai can. 8 al lui Vasile cel Mare și lansând principiul că toate faptele involuntare cu efect nenorocit sunt păcătoase?

Nu ne facem astfel vinovați de călcarea Tradiției? Tradiția nu o vom găsi luând un canon izolat și făcând din dispoziția lui lege generală, așa cum Sf. Scriptură nu se tălmăcește

luând o frântură de frază din ea, fără context și fără locurile paralele, și generalizând-o.

Dispozițiile aparent contrazicătoare ale canoanelor se armonizează credem astfel:

Comun tuturor faptelor amintite, atât celor reproșabile cât și celor ireproșabile, este absența voinții sau a intenției la făptuirea lor. Iar variat este obiectul, materia lor: unele au ca obiect distrugerea vieții omenești, altele necinstirea lucrurilor sfinte, altele pierderea fecioriei etc.

După cea mai elementară logică se vede ce-a condus pe sfinții legiuitori la variarea dispozițiilor lor: nu ceea ce este comun, ci ceea ce este deosebit în ele. Dacă le-ar fi judecat după ceea ce este comun, după absența voinții, le-ar fi absolvit sau condamnat pe toate. Dar nu e cazul. Deci dacă pe unele le-au condamnat, aceasta se datorește nu faptului că sunt involuntare, ci faptului că au un cuprins de tot grav. Absența voinții la o faptă este ceva ireproșabil, căci altfel sfinții legiuitori le-ar fi condamnat pe toate.

De altfel sare în ochi că numai uciderea de om și necurățirea celor sfinte e condamnată în faptele involuntare.

Uciderea omului e lucrul cel mai îngrozitor, oprit de Dumnezeu mai mult. E o mare nenorocire pentru cineva când chiar involuntar i se întâmplă să omoare un om. Probabil că e o pedeapsă ce i se dă de Dumnezeu pentru cine știe ce păcate mari. Așiderea și cu necurățirea celor sfinte. Tocmai pentru că sunt faptele cele mai înfricoșate, omul trebuie să-și ia în mod deosebit toate măsurile de-a nu se vedea împovărat cu ele, nici prin cea mai mică neglijență. Să nu dea cu piatră în pom până nu e deplin asigurat că nu este și nu poate trece pe-acolo vre-un om.

Că aceasta este interpretarea cea justă se confirmă și prin opinia canonistului Dr. Nicodim Milaș care întrunește pe a lui Balsamon și pe a celorlalți mari talmăcitori ai canoanelor bisericești. Dr. Nicodim Milaș spune la can. 65 apost. în care e vorba de uciderea involuntară săvârșită de preot: «Acum circumstanța decisivă pentru persoanele sfințite este vărsarea de sânge omenesc, fără a se lua în considerare împrejurarea și motivul care a provocat vărsarea de sânge și anume din cauză că vărsarea de sânge omenesc este în coliziune expresă cu slujba îndeplinită de preot etc.» (vol. I, partea I, pg. 284).

Prin urmare ca principiu rămâne tot cel vechi, că în general faptele involuntare nu sunt vinovate. Atrag însă o arecare pedeapsă cele care au ca efect uciderea de om sau necinstirea celor sfinte, o pedeapsă cu mult mai mică însă decât aceleași fapte săvârșite voluntar. Propriu zis nu e o pedeapsă ca pentru o vină ceea ce se dă în aceste cazuri, ci mai mult o oprire a omului considerat necurățit prin aceste întâmplări de-a se apropia de sfânta împărtășanie și în general de cele sfinte. Căci e semnificativă oprirea femeii de-a se împărtăși pe un an dacă fătul i-a murit în pântece, dar nu e oprită dacă i-a murit îndată după naștere. E oprită când moartea s'a produs într'un loc mai intim ființei ei, trupului ei. Moartea murdărește pe cel care are o parte chiar involuntară la săvârșirea ei.

Necurățit este și preotul care involuntar a făcut ceva rău, întrucât s'a necurățit în el calitatea sacramentală ce-o are prin hirotonire, deaceia sunt atât de dese opririle lui dela Sf. slujbă.

Principiul că în general faptele involuntare sunt ireproșabile din punct de vedere moral e de altfel susținut unanim de sf. Părinți, de Mărturisiri-

le ortodoxe și de toate tratatele de morală creștină. Doar nu va fi greșit această unanimitate de mari autorități în talmăcirea canoanelor, așa încât să-i răstoarne pe toți... dl G. Racoveanu. E aproape copilăresc să dăm atâtă extenziune dovedirii unui adevăr elementar. Dar nu ne putem reține de-a aduce aci câteva mărturii în acest sens din Sf. Ioan Damaschin și Mărturisirile ortodoxe.

Sf. Ioan Damaschin, rezumatorul întregii predanii patristice, dezvoltă doctrina despre virtuți și păcate în scurta scriere: *De virtute et vitio* (Migne, PG, 95, 85—98).

Despre păcate zice: «Rădăcinile patimilor și, ca să zic așa, primele lor cauze sunt: iubirea de plăcere, iubirea de mărire și iubirea de argint, din cari se naște tot răul. Nu va săvârși omul nici un păcat (*οὐχ ἁμαρτάνει δὲ ὁ ἀνθρώπος οὐδεμίαν ἁμαρτίαν*) de nu vor fi venit și nu vor fi pus stăpânire pe el mai întâi acești trei uriași, cum zice prea înțeleptul între asceți Marcu: uitarea, negrija și nebagarea de seamă. Dar pe acestea le naște plăcerea și relaxarea, iubirea măririi și a considerației dela oameni. Iar cauza primă a tuturor acestora, oarecum mama cea mai scelerată este cum s'a zis, iubirea de sine, adică iubirea nerațională a trupului și grija pătimase de el» (col. 89).

Cum se vede stările sufletești de uitare, negrijă, ușurătate, cari fac pe om să păcătuiească la aparență involuntar și fără să-și dea seama, nu sunt ceva primordial în suflet, ci produse de patimile precise și conștiente ale iubirii de plăcere, de mărire deșartă și de argint, iar acestea de patima măririi de sine. Dacă din indolență și negrijă face omul un rău și e socotit vinovat, se are în vedere că starea aceasta de negrijă s'a produs din vina lui neluând împotriva patimilor amintite. Că acele patimi sunt fenomene conștiente și împotriva lor omul poate lupta ca să n'ajungă la starea de ușurătate sufletească ne-o spune tot Sf. Ioan Damaschin mai departe: «Pe lângă aceasta trebuie știut că iubirea pătimase de plăcere e variată și multiplă și multe sunt plăcerile cari înșală sufletul când nu veghează cu gândul către Dumnezeu, și nu e stăpânită de frica lui Dumnezeu și de iubirea lui Hristos, preocupându-se de lucrarea virtuților» (col. 89).

Puțin mai departe Sf. Ioan Damaschin ne dă și o magistrală analiză a etapelor pe cari le parcurg ispitele până ajung la realizarea lor ca păcate. Cele trei patimi, respective una, sunt prima etapă păcătoasă. Ele au însă antecedente de cari nu mai suntem vinovați. Aceste sunt isptirile din partea celor așa zise «opt cugetări» îndemnătoare la păcat «prin cari se săvârșește tot păcatul» (92).

În Dogmaticile ortodoxe mai nouă ele sunt identificate cu impulsunile involuntare, sau cu concupiscenta cum îi zice teologia catolică, care e în subteranele firii noastre.

După teologia catolică concupiscenta aceasta a existat și în omul dinainte de căderea în păcat, în teologia ortodoxă se afirmă mai mult contrar. Ele sunt considerate ca slăbiciunile firii, care chiar după ce-a fost scăpată de păcatul strămoșesc, păstrează încă debilitățile organismului recent ieșit din boală. Oricum ar fi, ele nu sunt socotite păcat, până nu primesc adeziunea voinții (vezi Dogmatica lui Hr. Andrusos, pag. 344—5). Dar după Sf. Părinți rezumați de Ioan Damaschin ele par a fi cugetări prezentate minții noastre din afară de noi, de diavolul. Deci după Părinți firea noastră după botez nu mai are nici măcar aceste impulsuni spre păcat. Ca să recadă în păcat, trebuie să-și dea voința adeziunea la aceste cugetări aduse de cel rău. Să dăm tot pasa-

giul în care analizează etapele pe cari evoluează aceste cugetări trimise nouă dela cel rău spre păcat:

«Opt sunt cugetele cari includ răul: cugetul lăcomiei, al curviei, al iubirii de argint, al mâniei, al întristării, al descurajării, al măririi deșarte și al îngâmfării. Cugetele acestea a ne incomoda sau nu, nu stă în puterea noastră; dar a le rezista sau nu, la mișcarea patimii, stă în puterea noastră.

Altceva este atacul, altceva ezitarea, altceva lupta, altceva patima, altceva aprobarea care e aproape de faptă și asemănătoare ei, altceva acul și altceva captivitatea.

Atacul este sugerarea simplă ce ne vine din partea dușmanului, ca de pildă: «fă aceasta sau aceea!». Cum a fost în cazul Domnului: «Spune ca pietrele acestea să se facă pâine». Aceasta, cum am spus, nu e în puterea noastră.

Ezitatea este primirea sugestiei dela dușman și preocuparea cu ea și convorbirea oarecum plăcută cu ea, înainte de-a alege, de-a ne decide. Iar patima este obișnuința provenită din ezitatea aceasta și preocuparea continuă și imaginația întreținută de acea sugestie.

Lupta este frământarea sufletului între a alunga acel cuget aducător de patimă sau a-l aproba, cum zice apostolul: «Trupul pofteste împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului. Unul se opune altuia» (Gal. 5, 17). Iar captivitatea este răpirea violentă și silită a inimii, tiranizată de anticiparea în gând a păcatului și de îndelungata obișnuință cu el. Aprobarea e consimțirea spre patima sugerată de respectul cuget. Iar acul e făptuirea cugetului pătimas aprobat.

Cine deci cugetă din primul moment potrivit patimii, sau înlătură prin negare și bărbăție atacul, taie toate cele următoare» (col. 93).

Din acest pasagiu urmează că nu există păcat până nu consimte la un cuget păcătos oarecare voința noastră. O mișcare, o faptă, produsă fără a fi fost consultată nicidecum voința noastră nu e păcat. E drept însă că odată ce voința a cedat cât de puțin, dacă nu prin aprobare directă, măcar prin ezitare, prin lipsă de opoziție încordată, sugestia păcatului a prins putere, a devenit patimă și omul e târât fără ca voința să mai poată rezista. Apoi sunt păcate pe cari le săvârșește omul cu o voință declarată, categorică, diabolică, de-a sfida pe Dumnezeu, de-a sfida legile morale și sunt păcate unde voința luptă, nu luptă, vrea și nu vrea, nu ia o atitudine definitivă, tranșantă. Vina este că n'a luptat fără transacții, cu toată seriozitatea și forța. Mai ales în păcatele mici, cu gândul, cu cuvântul, cu fapta, de fiecare clipă, găsim acest fenomen de adormire, de relaxare, de lășitate a voinții. Ea nu vrea propriu zis să se facă păcatul, dar nici nu opune o rezistență vie și nici nu-și dă silința să fie trează. Deci tot are parte de vină.

Din aceste motive cerem în unele rugăciuni (cum e chiar una a Sf. Ioan Damaschin și alta a Sf. Vasile cel Mare ale căror opinii despre caracterul voluntar, exclusiv voluntar, al păcatului, le-am văzut) ca Dumnezeu să ne ierte păcatele făcute «cu voie sau fără voie, cu știință sau cu neștiință» (din nebagare de seamă, din negrijă).

Mărturisirea Ortodoxă a lui Petru Movilă la întrebarea XVI (partea III): Ce este păcatul?, răspunde: «Este o voință desfrânată a omului și a diavolului, sau călcarea legii lui Dumnezeu și această călcare este o opunere, care se opune în contra voinții lui Dumnezeu și vine și din voința proprie a omului».

Iar la întreb. XXVII (partea I) se citează următoarele cuvinte ale Sf.

Vasile cel Mare (din Coment. la Isaia cap. 14): «Prin voința și alegerea sa proprie fiecare poate să devie sau o sămănță bună sau contrarul». Iar mai departe: «Acest sfânt învățător (Pavel) ne arată că deși voința omului s'a corupt prin păcatul strămoșesc, cu toate acestea și acum stă în alegerea fiecăruia să fie bun și fiu al lui Dumnezeu. Aceasta stă cu totul în mâna și puterea omului».

Dacă și faptele involuntare ar fi păcate, cum ar sta aceasta în puterea omului?

Sinodul din Ierusalim din 1672 combate pretinsa Mărturisire a lui Ciril Lucaris cu mai multe locuri din predicile aceluia, pe cari intercalându-le cu aprobare în procesele sale verbale le arată ca exprimând doctrina ortodoxă. Ele exprimă totodată teza opusă calvinismului predestinatist, pe care îl aduc la noi apărătorii «predaniei» ortodoxe, dnii Nae Ionescu și G. Racoveanu. Cităm câteva locuri de acestea:

«Dacă omul n'ar avea libertate, ar fi sclav și ar putea să aibă scuză pentru păcat, căci orice rău ar face l-ar face fără voie. De aceea nu trebuie pedepsit pe nedrept» (Kimmel, Monumenta Fidei Eccl. orientalis, Iena 1850, pg. 362).

«Omul făcând răul, nu-l face mecanic, decât odată în zece-douzeci de ani. Nici din întâmplare, căci întâmplarea nu e cu intenție. Iar păcatul se face cu intenție (*ἡ δὲ ἁμαρτία κατὰ πρόθεσιν*)... Nu din fire, căci firea e bună dela Dumnezeu. Nu dela Dumnezeu, căci nu ești păcătos pentru că Dumnezeu vrea fărădelegea. Așadar e din alegerea ta liberă; iar alegerea nu s'ar activa de n'ar fi libertatea» (pg. 364).

Cred că sunt suficiente mărturiile adevăratei Tradiției despre caracterul voluntar al păcatului.

Ași vrea să mai insist asupra a două chestiuni.

Dl G. Racoveanu afirmă că suntem vinovați și pentru faptele involuntare din pricina solidarității noastre cu Adam. Mare eroare. Noi prin botezul în care primim fructele crucii am ieșit din solidaritatea în vină și păcat cu Adam. Dacă am continua să fim legați în lanțurile solidarității cu Adam, atunci am fi pe toată linia activității noastre: atunci nici faptele noastre bune n'ar avea nici o valoare pentru mântuire, așa cum n'au cele ale oamenilor nebotezați. Peste toată activitatea noastră ar continua să planeze osânda care plana peste oameni înainte de jertfa de pe Golgota. Jertfa aceea s'ar fi adus de geaba. E învățătură elementară că prin botez se șterge în noi păcatul strămoșesc, ieșim din solidaritatea omenirii a cărei soarte e determinată de primul Adam, ieșim din baia botezului ca om nou, care nu mai are nici o legătură cu cel vechi, nu mai trăim după primul Adam, ci după cel de al doilea. Suntem împăcați cu Dumnezeu. Nu ni se mai impută de aci înainte decât păcatele personale, deci cele făcute de noi cu voia noastră. Cred că nu mai e de lipsă să aduc locuri din Sfânta Scriptură și Tradiție pentru această învățătură elementară. Prin ce ne-am deosebi de cei nebotezați dacă ar avea mai departe vina lui Adam vreo influență în judecata ce-o rostește Dumnezeu asupra faptelor noastre? Vina lui Adam e scoasă cu totul din scenă la aprecierea de către Dumnezeu a faptelor noastre.

Al doilea lucru asupra căruia vreau să inzist puțin acum este următorul:

Prin teoria că și ceea ce-i inevitabil, involuntar, poate fi păcat, se susține un fatalism periculos și o adormire a responsabilității morale. Omul are acum scuză pentru păcat: nu e responsabil, e fără voia lui. Sau

va spune: de păcat nu poți scăpa, căci nu stă în voia ta să l'evii. Dacă nu se susține în formă intransigentă principiul că orice păcat se datorește voiei omenești și deci se poate evita, și deci dacă s'a săvârșit este vinovat pe drept, omul nu mai are ținuta implacabilă în problemele morale.

Cu puțină sofisticare ușor va categorisi de inevitabile și păcatele evitabile. Nu va mai avea conștiința trează, biciuită de imperativul: orice păcat se poate evita, evită-l! Trebuie să știm că numai de noi depinde săvârșirea sau nu a păcatului. Aceasta ne silește la o încordată trezire, la o mare scrupulozitate și responsabilitate.

Știm că e greu să evităm toate păcatele. Aproape nici un om n'a realizat acest ideal, afară de Fecioara Maria. Dar de aci nu urmează că trebuie să punem vina pe Dumnezeu, sau pe... Adam. Noi suntem de vină pentru că nu ne încordăm îndeajuns cugetul și voința spre Dumnezeu. Dar chiar dacă nu putem ajunge la înălțimea ținții la care ni se poruncește să ne ridicăm, e imenz lucru dacă o ținem măcar luminoasă înaintea privirilor, ca să știm încotro să ne încordăm și să știm că n'am ajuns. Catastrofal e când pentru motivul că n'am ajuns din lene, decretăm că nici nu avem datoria să tindem spre ea, decretăm că nu există ceva mai sus de noi și perzându-ne prin mlaștinile vieții actuale, ne închipuim că am realizat tot ce suntem datori. Măcar ca muștrare să o vedem sus, în vârful spre care drumul e mai greu ca toate ascensiunile alpiniste. Și tot va fi o forță pentru progresul nostru moral. Ne va ținea măcar unde suntem. Ca să nu ne rostogolim și mai jos. Căci omul se împacă ușor cu gândul să fie ceva mai jos decât idealul ce și-l fixează.

Dar această teză favorabilă laxității, agnosticismului și anarhismului moral, în care se amestecă și predestinaționismul calvin și platonismul care socotește lumea și istoria născută din păcatul originar, prin urmare ființial și fatal și integral păcătoasă, teză susținută de dl Nae Ionescu și acum de ucenicul care-i sare în apărare, va trebui s'o arătăm în toate consecințele ei dezastruoase într'un articol aparte.

Cu celelalte obiecțiuni ale dlui G. Racoveanu ne vom ocupa într'un număr viitor.

D. STĂNILOAE

„Copilărie și sfințenie“

În vremea de azi, când se pune atât de des problema ținutului, o cugetare înaltă izvorâtă din sufletul unui gânditor este sau trebuie să fie, ca o stea călăuzitoare pentru cei ce sunt chemați să facă educația tinerelor odrasle. Sub titlul de mai sus, dl Nichifor Crainic a publicat în numărul lunii Ianuarie al revistei „Gândirea”, un luminos articol ce cuprinde gânduri salvatoare pentru educația ținutului. „Vremea noastră e vremea ținutului” și spre acesta trebuie să se îndrepte privirile celor ce doresc o schimbare a lucrurilor. Copilul „e piatra unghiulară în zidirea altei lumi pe ruinele celei vechi”. „Bătrânul e diformat de ideologii și de sisteme căzute”, în timp ce „copilul e ca brazda desfăcătoare în tărâșoară”.

De aceea statele își pun așa de des problema educației.

Înnoirea lumii prin tineret, este scopul oricărei pedagogii și ea se poate realiza numai prin spiritul creștin. „Creșterea creștină urmărește nimicirea răului din om sau mântuirea de păcat”. La aceasta se poate ajunge numai revenind la mintea copiilor. Căci „în creștinism, măsura omului desăvârșit nu e cel vârstnic, ci copilul”. Nu pruncul trebuie să fie ca noi, ci noi trebuie să fim ca pruncii. Mântuitorul dă exemplu ucenicilor Săi încă stăpâniți de dorinți omenești pe un prunc, zicându-le: „Cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare în împărăția cerurilor” (Mat. 18, 4).

Copilul nou botezat „reprezintă însăși simplitatea și puritatea absolută în felul ei”.

El este înger în trup, nefiind atins încă de păcatele vieții. Astfel este sufletul copilului eșit din baia botezului. Educația are datoria de a păstra acest suflet în curățenia și simplitatea cu care a venit el pe lume.

Poezii, filosofii, eroii și sfinții, reflectează în sufletul lor ceva din sufletul curat al copilului. „Sfântul e creștinul desăvârșit, dar în același timp și copilul desăvârșit”. Sunt note comune între sufletul copilului și al sfântului. „Cândoairea copilăriei se întâlnește pe același plan înalt cu sfințenia”. Deosebirea constă în aceea că sufletul copilului este curățit prin baia botezului, în vreme ce curățenia sufletească a sfântului este câștigată prin multe casne.

Prin simplitatea spiritului, și în al doilea rând prin curățenia inimii, sufletul copilului se aseamănă cu al sfântului.

„Cunoașterea lui Dumnezeu e condiționată de simplitatea spiritului sau de sărăcia lui”. Sfinții au putut cunoaște pe Dumnezeu numai după ce s'au lepădat de cunoștințele lumii. Pe Dumnezeu „il vom avea cu atât mai deplin în noi, cu cât mai săraci vom izbuti să fim de imaginile absorbite din lumea din afară de noi”. Dumnezeu, fiind spirit simplu, nu se poate cunoaște decât printr'o desăvârșită simplitate a spiritului omenesc. „Ignoranța savantă sau sărăcia cu duhul, este, în esență, aceeași sfântă ignoranță a noului venit pe lume care, liber de orice știință, ajunge prin instinct la Dumnezeu”. „Cine cunoaște pe Dumnezeu, cunoaște totul”.

Prin inima curățită de patimi iubim pe Dumnezeu. „Numai o inimă curată poate iubi cu adevărat pe Dumnezeu. Precum soarele nu se străvede decât în limpezimea de cleștar a unei ape, tot astfel nu putem vedea pe Dumnezeu

decât în adâncul de lacrimă al unei inimi curate”.

„Omul, care s'a ridicat cu inima pe această culme a iubirii, a realizat armonia și frumusețea raiului în sufletul său și trăiește cu adevărat în împărăția lui Dumnezeu”.

Acest dar nu-l au decât copiii și sfinții aici pe pământ. Copiii din natura lor simplă și neprihănită, cu care vin pe lume din marele mister al lui Dumnezeu, Sfinții din truda unei vieți întregi de a redeveni asemenea copiilor”.

Astfel fiind sufletul copilului, truda educatorului adevărat nu este să-i facă pe copii asemenea nouă, ci să-i salveze pe toată viața în simplitatea de spirit și în curățenia inimii cu care au venit pe lume. Educația creștină are scopul de a menține nivelul spiritual al tânărului la înălțimea câștigată prin sfântul botez. „Botezul e nivelul sublim al sfințeniei”, pentru cei cari nu se pot menține „împărtașania este pârgăia spirituală, ce ne ridică mereu până la el”.

Să dea Dumnezeu ca aceste minunate gânduri să-și găsească întrupare în educația tinerelor odrasle.

Probleme-Recensii-Comentarii

„Noi sântem de aici!” — Când, înainte cu mai mulți ani, la jubileul de șapte veacuri dela venirea concetățenilor noștri sași în Ardeal, unul dintre iubitori întrebă pe un țaran român: „Da, dumnea-voastră, bade Ioane, când faceți un așa jubileu frumos?”

Badea Ioan a răspuns:

— Noi nu facem așa jubileu, ... că doar noi sântem de aici!

În aceeași ordine de idei cetim în revista Rânduiala următoarele cuvinte:

„Toate popoarele din jurul nostru au venit de undeva și s'au așezat pe pământul pe care trăesc. Istoria ne dă date precise despre venirea bulgarilor, turcilor, maghiarilor etc. Un singur neam n'a venit de nicăieri. Acela sântem noi. Ne-am născut pe acest pământ odată cu stejarii și cu brazii. De el sântem legați, nu numai prin pâinea și existența pe care ni-o dă muncindu-l din greu, dar și prin toate oasele strămoșilor cari dorm în țărâna lui”.

*

Zece ani de muncă înregistrează săptămânalul *Avântul*, al domnului Talloescu, în Petroșanii din Valea Jiului. Despre numărul său festiv, tipărit cu deosebită îngrijire la această ocazie, am luat notiță în alt număr al foii noastre.

— Oficiul naționalistilor din Ardeal, *Patria* dela Cluj, își serbează împlinirea celor douăzeci de ani ai apariției sale, pe lângă toată „lipsa de fonduri”, ce bantue în redacțiile presei românești de pretutindeni.

— Se vor împlini, în câteva săptămâni, ani una sută, de când, în ziua de 12 Martie 1838, a apărut primul ziar românesc în Ardeal, *Gazeta de Transilvania*. Redactorul și întemeietorul ei era tânărul de 26 ani, născut din familie preotească, în satul Jucul-de-jos, lângă Cluj, *Gheorghe Barițiu*, care a făcut din organul său de publicitate o neînfricată tribună de luptă națională și politică a românilor din fosta monarhie austro-ungară.

Urmasii celui ce a primit numele de „Nestor al ziaristicii românești”, au dus pe aceeași linie, cu jertfe și greutate, lupta de apărare a unui popor nedreptățit și asuprit.

Se apropie ziua de 12 Martie 1938, când *Gazeta Transilvaniei* intră de fapt în anul al 101-lea de existență.

Evenimentul, unic în analele ziaristicii românești din toată țara, merită, fără doar și poate, o cinstită comemorare, în care firește nu înțelegem nici un banchet „festiv” și demodat, ci acte de natură spirituală, potrivite la asemenea prilejuri. Vor

Emil Riegler-Dinu

și firidele ce se încheie deasupra vizitatorilor uimiți de atâta măreție.

Ne închipuim fastul împăraților bizantini și chiar al stăpânitorilor vremelnici latini, din epoca cruciadelor.

În afară de dibăcia structurală a cupolelor care te înalță prin măreția lor, prin frumusețea armonică a monumentalului de catedrală, trebuie să ne închipuim în interiorul Sfintei Sofii, ingenioasa policromie a plăcilor de marmură, a coloanelor, a cizelurilor de sculpturi, a încadrărilor sfinților în mozaicuri, pe fond albastru și de aur o splendoare care nu se poate întregi decât amintindu-ne de baia de aur, din interiorul bisericii bizantine San Marco din Veneția, care și-a luat dealtminteri modelul după Sf. Sofia și biserica Sf. Apostoli cea distrusă de turci.

Au apărut următoarele compoziții muzicale de Timotei Popovici:

1. Cântările liturgiei pentru voci mixte

ediție nouă primenită și îmbogățită. Un exemplar legat frumos Lei 200.—

2. Cântările liturgiei pentru 3 voci egale

ediția V-a. Un exemplar legat frumos Lei 100.— De vânzare la Librăria Arhidiecezană Sibiu

FOIȘOARA

Sfânta Sofia din Istanbul

— 1400 de ani dela sfințirea ei —

Aya Sofia din Istanbul e biserica cu același nume, inaugurată de împăratul Justinian în vechiul Constantinopol la 27 Decembrie din anul 537, adică tocmai acum 1400 de ani.

Biserica imperială, socotită drept o minune a arhitecturii bizantine a transformat-o în moschee Mohamed al II-lea, a doua zi după căderea Constantinopolului, la 30 Mai 1453.

Astăzi, după aproape 500 de ani, republica turcă redă monumentul bizantin Sfânta Sofia, omenirii întregi în forma de muzeu de artă bizantină.

Noi, creștinii însă, mergând în primul rând la una din minunile pământului, socotită ca atare dela inaugurarea ei de acum 1400 de ani până azi, vedem cum apar pe pereții bisericii de sub imensele cupole, vechile mozaicuri cu sfinți și Sfânta Cruce. Fără să vrem, ne închinăm și ingenunchem

în fața altarului imaginar, în care voci nevăzute slujesc sfânta liturghie spre mărirea Domnului, a cărei voce s'a împlinit, primind în lăcașul său pe toți oamenii de credință și cultură, uniți în aceeași religie a frumosului. Intrucâtva, timpul de robie al bisericilor bizantine, le-a păzit de transformările și restaurările pe care înșiși creștinii le-au impus altor biserici mai vechi, de care nu știm cum erau la origine.

Coborând spre mare, dăm de moscheia numită *Cuciuc Aya Sofia*, adică Sf. Sofia cea mică. Această moschee e tot o biserică a lui Justinian cunoscută altădată sub numele de biserica Sfinților Sergiu și Bacus.

Și cercetările și săpăturile se fac paralel și în alte vechi biserici transformate în moschei. Săpăturile se continuă cu febrilitate în vecinătatea Sfintei Sofii, pe povârnișurile care duc spre Bosfor. În apropierea bisericii se găsesc substraturi de moloz și de pietre, vechi cărămizi imperiale care poartă două inițiale *M. I.* adică „*Megali Icclesia*”: Marea Biserică.

Mărturiile ale febrei desfășurate de zidarii marelui ctitor al bisericii Justinian, care asemenea lui Neagoe Basarab, a vrut să clădească o biserică mai frumoasă decât oricare alta din întreaga lume.

Împăratul își găsisse în doi arhitecți asiatici Antemius din Tralles și Isidor din

mai fi existând, fără îndoială, sprijinitori și mecenai în rândurile cetitorilor veteranului ziar brașovean, — bărbați darnici, gata să susție, cu banul și condeiul, năzuințele de propășire ale unui glorios drapel al românismului. Momentul se apropie.

Sfântul Sinod se întrunește, în sesiune extraordinară, în ziua de Marți 25 Ianuarie 1938, ear în sesiune ordinară la 25 Februarie, când va examina alegerea, de către Congresul național-bisericesc, a noului episcop de Maramurăș și va face cercetarea sa canonică.

Parlamentul a fost dizolvat. Printr'un decret regal, apărut în 18 Ianuarie 1938, parlamentul a fost dizolvat, iar alegerile s'au fixat precum urmează:

Pentru adunarea deputaților ziua de 2 Martie 1938.

Pentru Senat: la 4 Martie colegiul universal, la 5 Martie colegiul consilierilor și la 6 Martie diversele Camere.

Nouile adunări sunt convocate pe 10 Martie 1938.

— Un alt decret de lege, apărut ieri seara, face câteva modificări referitoare la semnele și la declarațiile de candidatură.

Semnele electorale de până acum se înlocuiesc cu puncte negre, după locul pe care îl ocupă fiecare listă.

Fiecare grupare politică se adresează imediat după convocarea Corpului electoral comisiei centrale electorale (București), care designează locul pe buletinul de vot și punctele respective, care sânt valabile pentru circumscripțiile din întreaga țară.

Locul prim îl are guvernul, al 2-lea liberalii, al 3-lea Fr. Românesc, al 4-lea Totul pentru țară etc.

Sinod ecumenic la București

Departamentul cultelor și artelor a căpătat, odată cu venirea ca ministru a dlui profesor I. Lupaș, directive noi, în sensul afirmării ortodoxiei.

Slujitorul altarului care este acum ministru al cultelor, înțelege să fie cât mai hotărât în acțiuni și cât mai folositor Bisericii.

În prezent ministrul cultelor de acord cu Sf. Sinod al Bisericii ortodoxe române va întocmi în curând, lucrările preliminare în vederea convocării, la București, a unui sinod ecumenic la care vor lua parte bisericile ortodoxe de răsărit.

Ideia unui sinod ecumenic al ortodoxiei a fost discutată în atâtea rânduri și aprobată cu toată căldura de întreaga ortodoxie existentă.

România, fiind în prezent cea mai mare țară ortodoxă, s'a crezut necesar ca inițiativa convocării acestui sinod să pornească dela noi.

România începe a juca din nou rolul strălucit de protectoare a Ortodoxiei ecumenice, pe care l-a avut în timpul marelui voevod Vasile Lupu care a adunat Sinodul dela Iași din 1642.

Asupra acestui epocal gând va trebui să revenim.

Nr. 1 - 1938

(2) 3-3

Anunț

Consiliul parohial al bisericii sfântului Nicolae din Brașov-Schei, în ședința dela 30 Decembrie 1937, a hotărât prelungirea termenului de concurs pentru înaintarea ofertelor din partea domnilor maestri-pictori, amatori de a executa pictura în biserică Sf. Nicolae, având a se executa mai întâi lucrările de arhitectură.

Brașov, în 3 Ianuarie 1938.

Președinte: Secretar:
Dr. N. Stinghe Vasile Iordache

Citiți, sprijiniți și răspândiți ziarul
Telegraful Român

Redactor responsabil: Prot. Dr. D. Stăniloae

Cine poate fi membru în Adunarea eparhială

Consiliul eparhial ortodox român din Arad, pe lângă cele cuprinse în Regulamentul nou, despre candidaturile la Adunarea eparhială (art. 55 și 56), a mai hotărât următoarele:

Nu poate fi membru al Adunării eparhiale:

1. Celce aparține unei societăți secrete (francmasonerie, Clubul Rotary etc.);
2. Celce nu este cunoscut cu actuala sa soție după ritul bisericii noastre ortodoxe;
3. Ai cărui copii și soție sânt eterodocși.

În urmare candidații vor da o declarație, că întrunesc și aceste condiții.

INFORMAȚIUNI

PERSONALE. Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul nostru Nicolae retras pentru câteva zile la Păltiniș suferă de o ușoară răceală.

Muzeul nostru bisericesc, instalat în edificiul Academiei teologice Andreișane din Sibiu, nu este înființat abia acum — pe cum greșit informează gazeta eparhiei Clujului «Renasterea» Nr. 8, — ci el a fost înființat de către I. P. Sf. nostru Mitropolit Nicolae îndată după instalarea Sa în scaunul mitropolitan. Deci acest muzeu are o vechime de 16 ani. În cea mai mare parte el cuprinde obiectele vechi pe care le-a găsit în bisericile noastre I. P. S. Sa cu ocazia vizitațiilor canonice și pe care considerându-le vrednice de păstrare le-a adus la Sibiu.

Ne arătăm și noi bucuria, că la Cluj P. S. Episcop Nicolae a înființat un muzeu bisericesc al eparhiei. În toate eparhiile e de dorit să se înființeze astfel de muzee, căci obiectele vechi se pierd și în locul bisericilor de lemn, câte au mai rămas, se clădesc biserici noi de piatră. Ar fi un lucru bun ca în fiecare centru eparhial să se așeze câte o bisericuță de lemn, din cele mai reprezentative și în legătură cu ea să fie aranjat și muzeul bisericesc.

Eră nouă. Hotărât lucru, — am intrat în era nouă, pe curând de cum ne puteam închipui. Deziderate creștine cari nu credeam să se mai înfăptuiască curând, devin realități zi de zi prin actualul guvern.

O nouă bucurie pe care o aduce țării creștine noul guvern, o nouă piatră de temelie unei vieți sănătoase este reintroducerea căsătoriei bisericești:

Ministerul cultelor a decis să intervină la ministerul de justiție, ca pe viitor căsătoriile civile să nu mai fie valabile dacă nu sunt urmate de hîneconvântarea religioasă, așa cum prevedea codul civil până la modificarea adusă prin legea Bădărău.

Monopol. Ministerul cultelor a hotărât să institue monopolul vânzării luminărilor de ceară și a icoanelor ortodoxe. Vânzarea luminărilor de ceară, pentru necesitățile cultului, se va face în folosul Eparhiilor respective.

Confrații despre noi. Revista Funcționarilor publici, București, scrie într'un număr din Decembrie 1937:

«Telegraful Român, organ național-bisericesc, apare la Sibiu, sub conducerea înțeleaptă a preotului cărturar D. Stăniloae. O revistă bună, bună, foarte bună. G. B.»

Schimbarea numelor de familie. Un decret al ministrului de interne din Germania, prevede, că cererile pentru schimbarea numelor de familie ale solicitanților jidovi nu vor putea fi acceptate, deoarece astfel de cereri urmăresc scopul de a ascunde originea solicitanților. — La noi, în România, o dispoziție a guvernului Goga-Cuza hotărăște ca jidovii, cari și-au românizat numele, prin ministerul justiției, să-și reia vechiul lor nume de familie. Ori care guvern viitor va trebui să păstreze asemenea măsuri luate în interesul superior al neamului.

† Iosif Aron, paroh ortodox român, după scurte și grele suferințe a încetat din viață, în etate de 83 ani în 10 Ianuarie în Sibiu. Rămășițele pământești ale defunctului au fost așezate spre veșnică odihnă Miercuri, în 12 Ianuarie 1938, în cimitirul central din Sibiu. Fie-i partea cu dreptii!

† Preoteasa Hermina Pădurean. În ziua de 16 Decembrie 1937, un sobor de 9 preoți în frunte cu protopopul Târnavi P. C. Gh. Oprean, a însoțit pe drumul de veci rămășițele pământești ale învățătoarei pensionate Hermina Pădurean, soția preotului nostru din Șoimuș. Sufletul său, prea de vreme mutat dela noi — avea numai 53 de ani — poate sluji de pildă demnă de urmat pentru toate semenele sale. Cultă și distinsă, energică și deplin devotată slujbei sale, preoteasa Hermina Pădurean a fost cea mai credincioasă aliată a soțului său în munca pe care a desfășurat-o cu frumoase rezultate în parohia sa. Sub stăpânirea ungurească dinainte de război, patriotismul său vibrant i-a cauzat destule amărăciuni. Nu s'a lăsat înfrântă de ele, ci a făcut tot ce i-a stat în putință pentru propășirea poporului căruia îi împărțea lumina învățăturii și cultura inimii prin școala confesională ortodoxă din Șoimuș. La îndemnul său, s'a organizat în casa parohială un serviciu de asistență medicală, unde se serveau consultații și medicamente gratuite bolnavilor satului. Femeie cu limpezi convingeri religioase și pătrunsă de duhul ortodox în care a fost crescută, preoteasa Hermina Pădurean va rămânea în veci neuitată, pentru că ea a fost aceea care a determinat pe preotul greco-catolic de odinioară Ion Pădurean să treacă la ortodoxie cu majoritatea enoriașilor săi. Toți ceie au cunoscut-o, au prețuit-o și admirat-o. Dumnezeu să i așeze sufletul în corturile dreptilor și pe cei rămași să-i mângâie.

Unele ziare au publicat că a fost suprimată gazeta religioasă „Oastea Domnului”. Se precizează de autoritatea bisericească faptul, că s'a dispus suprimarea foii „Ostașul Domnului”, care venea dela o grupare religioasă neautorizată; iar gazeta „Oastea Domnului” este organul de publicitate al asociației religioase cu același nume, autorizată de Sf. Sinod.

În locul monetelor de 5 lei, care vor fi în curând retrase din circulație, Moneta națională va emite monete nouă, de câte 1 Leu și 2 Lei. Suveranul a aprobat proiectul cu modelul monetelor celor nouă.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 23 Ianuarie 1938, va predica părintele G. Secaș.

Tinerii din orașul Sibiu, dispensați ca susținători de familie din contingentele 1934, 1935, 1936, 1937 și 1938, se vor prezenta în 3, 4 și 5 Februarie 1938, la primăria municipiului Sibiu, camera Nr. 22, cu certificatul de dispensă, cu trei martori și mama, pentru a li se menținea dispensa.

CARTI ȘI REVISTE

Gândirea, anul XVII, Nr. 1, Ianuarie 1938, a apărut cu sumarul următor: Copilărie și sfîințenie, de Nichifor Crainic; Ștefan Raicu: Poezii; George Dumitrescu: Lacul; Victor Ion Popa; Dispariția lui Max Edelstein (I); Vintilă Horia: Palinodie; Gh. Tuleș: Cumpăna; Aurel Chirescu: Poezii; V. Papilian: Ulcica; Vlaicu Bărna: Poezii; B. Clemența: Botez; George A. Petre: Poesii. — Idei, oameni, fapte: Pan. M. Vizirescu: Anghel Demetrescu. — Cronică literară: Ovidiu Papadima: D. Caracostea: Prolegomena argheziana. — N. Davidescu: Evul mediu. — Sandu Teleajan: O față singură. — Dan Petrașincu: Monstrul. — Al. Antemireanu: Din vremea lui Căpitan Costache. — Cronică măruntă: Nichifor Crainic: Premiul revistei „Gândirea”. — Imitatio Christi. — Rilke către un poet tânăr; O. Papadima: Traduceri din literatura engleză. — Exemplarul: 20 lei.

Organizați Reuniuni de femei

Nr. 24/1938

Convocare

În baza ordinului cu Nr. 12836 Plen. 1937 al Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc și în conformitate cu dispozițiile Regulamentului pentru procedură la alegerea de protopop, convoc Onor. Adunare protopopească electorală a protopopiatului Deva pe Joi în 10 Februarie a. c. ora 11 în o sală a palatului județean din Deva. Va premerge celebrarea sf. liturgii cu chemarea Duhului sfânt în biserică ortodoxă din Deva.

On. membrii ai Consiliului protopopesesc sunt invitați să se întrunească Miercuri în 9 Februarie a. c. la ora 17 (5 p. m.) la cancelaria protopopească spre a examina actele concurenților și a stabili lista de candidare.

Dobra, la 20 Ianuarie 1938.

Protopop:
Iosif Morariu
consilier on. și comisar arhiepiscop.

Oficiul parohial ortodox român Târlungeni

Nr. 65/1937

(4) 1-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de cântăreț în parohia Târlungeni, protopopiatul Brașov, se publică concurs, din ordinul Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc Sibiu Nr. 10.552/1937, precum și pe baza hotărârei Consiliului parohial adusă în ședința sa din 20 Iunie 1937, cu termen de 15 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Salariu anual Lei 6000 din lada bisericii. Reflectanții diplomați ai școlii de cântăreți din Sibiu sânt obligați a poseda cunoștințele necesare pentru conducerea corului bisericesc existent și au a se prezenta în vreo Duminecă la biserică, spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cântări. Târlungeni, la 23 Iunie 1937.

Președinte: Secretar:
(ss) Pr. Iancu Bărbat (ss) Alex. Bălan
Văzut:
Brașov, în 16 Ianuarie 1938.

Dr. N. Stinghe
adm. protopresbiterial

Dela Librăria Arhiepiscopale din Sibiu se poate procura:

Tămăle de prima calitate

1 Kg.	Lei	80
1/2	"	42
1/4	"	24
1/8	"	12

Smirnă de prima calitate

1 Kg.	Lei	150
1/2	"	80
1/4	"	42
1/8	"	22

ANUNȚ

Tuturor oficiilor protopopești și parohiale din arhiepiscopie

Având în vedere dispozițiile testamentare ale fericitului mitropolit Șaguna precum și regulamentele pentru administrarea Librăriei și Tipografiei arhiepiscopale, atragem atențiunea oficiilor parohiale și protopopești ca toate rechizitele, utensiliile de cancelarie, imprimate și tipărituri oficiale precum și obiecte rituale și cărți bisericești, să se procure dela Tipografia și Librăria arhiepiscopale.

Aceste așezăminte au fost îndrumate să execute prompt orice comande făcute de către oficiile parohiale și protopopești.

Consiliul arhiepiscopesc

Editura și tiparul Tipografiei Arhiepiscopale